

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1701

av Finn Bengtsson (M)

Reformering av sjukersättningssystemet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att överväga en förändrad beräkning av sjukersättningen så att denna bättre än i dag stöder arbetslinjen och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

I början av detta sekel så övergick den tidigare förtidspensionen från det offentliga pensionssystemet till det offentliga sjukförsäkringssystemet. Detta var i grunden bra, eftersom en förtidspension på grund av sjukdom inte måste innebära att arbetsförmåga helt saknas. Men i samband med denna ändring från det som tidigare kallades förtidspension till det som sedan kom att kallas sjuk- eller aktivitetsersättning inom ramen för sjukförsäkringen, så gjordes ett stort misstag genom att inte se över beräkningsgrunden för ersättningen i det nya systemet som därmed är helt kontraproduktiv för arbetslinjen.

Beräkningsgrunden för sjukersättning bygger på att man kan vara berättigad till minst 25 % ersättning, eller till 50 %, 75 % eller 100 %. För många sjukdomar som kräver sjukersättning tidigt i livet, kännetecknas dessa inte sällan av att det vid behov för sjukersättning så kan ersättningsgraden inledningsvis vara låg, till exempel på 25 %-nivå med alltså 75 % förmåga till att försörja sig på arbete.

Men om man då beräknar en sådan ersättning tidigt i ett yrkesliv, varvid den med partiell sjukersättning sedan tillåts arbeta och göra en lönekarriär, men senare i livet

sjukdomen ”hinner ifatt” den som tidigt i livet drabbats, så att en uppräknings till högre procenttal av sjukersättning för att kunna fortsätta arbeta överhuvudtaget, ja då beräknas den uppräknade delen den nytillkomna sjukersättningen på den ingångslön man hade för kanske mycket länge sedan. Alltså utan att ta hänsyn till den löneutveckling som den som har en sådan långsam men progressiv sjukdomsproblematik borde ha rätt att tillgodogöra sig.

Under alliansregeringens år utreddes detta förhållande med ett uppdrag till Försäkringskassan (”Uppföljning av sjukförsäkringen regelverk: sjukersättningen”, dnr 005544-2012). Resultatet av detta var kortfattat att om en enkel förändring gjordes, så att alla som haft en tidig mindre sjukersättning men senare behövde räkna upp denna till att vara mer omfattande, så fick cirka hälften en bättre sjukersättning om hänsyn togs till den löneutveckling som skett, för knappt hälften var det ingen förändring, men för drygt hälften så skulle faktiskt sjukersättningen bli sämre om den nya lönen och inte den tidigare låg till grund för en sådan på nytt fastställd sjukersättningsnivå senare i livet.

Motivering

Mot denna bakgrund kunde ingen enkel förändring av regelverket göras, då det fanns såväl vinnare som förlorare på en snabb förändring. Men då ännu inget hänt med den situation som berör människors villkor på ett mycket orättvist sätt trots allt med den aktuella problematiken, föreslår jag att ett nytt system införs som inte missgynnar någon i denna situation. Förslaget går ut på att den som

skulle vinna på ett nytt system för beräkningsgrund av utökad sjukersättning som tar hänsyn till aktuell lönesituation tillåts följa detta, medan den som skulle gynnas av det rådande systemet tillåts följa detta. På så sätt hamnar ingen mellan stolarna i ett system som redan i början av detta sekel borde genomgått en större förändring för beräkningsgrunderna av erhållande av sjukersättning när denna är partiell men på sikt kan påräknas öka av de medicinska skäl som ofta föreligger i dessa situationer och så redogöras för ovan.

Genom att en reform som denna gynnar arbetslinjen fullt ut även för dem som har behov för viss sjukersättning, så kommer fler snarare än färre att vilja arbeta på den arbetsförmåga man faktiskt har i varje skede under yrkesverksamma år. Onödigt höga och kostsamma nivåer av felaktigt utnyttjande av sjukersättningen kan därmed förväntas minska jämfört med om denna förändring inte införs. Alla vet att det lönar sig att arbeta utan att detta missgynnar ett framtida behov av att möjligen komma att kräva en högre nyttjandegrad av sjukersättning.

Därför blir både individerna som berörs och samhället vinnare på denna reform, som därmed beräknas inte medföra ökade utgifter totalt för samhället annat än att möjligen ses som en mindre investeringskostnad för staten i ett övergångsskede för att sedan vara självfinansierande.

Den aktuella frågeställningen presenterades för socialförsäkringsminister Annika Strandhäll bland annat i en interpellation (2014/2015:421) som besvarades av statsrådet i kammaren den 21 april 2015. Av svaret att döma utlovade statsrådet att frågan skulle ses över. När en likalydande motion som denna behandlades av socialförsäkringsutskottet under förra riksmötet ansåg man därför att motionen kunde avslås trots att man då också konstaterade att "Försäkringskassan gör bedömningen att det är rimligt med en ny beräkning av antagandeinkomsten när omfattningen ändras. Att ta hänsyn till den aktuella inkomsten skulle ligga mer i linje med inkomstbortfalls-principen och vara lättare att förklara för kunden. Det ger bättre förutsättningar att skapa ett förtroende för försäkringen." Ännu har dock inget konkret hänt i ärendet, vilket bland annat äventyrar de många berörda medborgarnas förtroende för sjukersättningssystemet.

I den parlamentariska socialförsäkringsutredningen som också överlämnades till regeringen under våren 2015 fanns inga förslag kring sjukersättningen då detta inte hade ingått i de aktuella direktiven som enbart tog fasta på sjukpenningdelen av sjukförsäkringen.

Då regeringen nu troligen är i full färd med att bereda de förslag kring bland annat ändringar i sjukpenningssystemet som den parlamentariska socialförsäkringsutredningen levererade, är det emellertid av yttersta vikt att inte de uppenbara fel sedan mycket länge som också finns i sjukersättningssystemet skyndsamt rättas till. Jag vill med denna motion ge regeringen detta tillkänna.

Finn Bengtsson (M)